

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Sociální politika I. **Postavení sociální politiky a její chápání v evropském prostoru**

CZ.02.2.69/0.0/0.0/16_015/0002400

ROZVOJ VZDĚLÁVÁNÍ NA SLEZSKÉ UNIVERZITĚ V OPAVĚ

11. Postavení sociální politiky a její chápání v evropském prostoru

- sociální politika v EU = výsostnou kompetencí každé země
- otevřená metoda koordinace sociálních systémů

12. Evropské sociální zákonodárství a základní dokumenty Evropské sociální politiky

mezinárodní smlouvy upravují

- ❑ minimální sociální standardy (Úmluva MOP o minimální normě sociálního zabezpečení, Evropský zákoník sociálního zabezpečení, Úmluva o ochraně lidských práv a důstojnosti lidské bytosti v souvislosti s aplikací biologie a medicíny)
- ❑ upravují koordinační pravidla s cílem provázat vnitrostátní právní předpisy a zajistit rovné postavení státních příslušníků smluvních stran tak, aby s nimi bylo zacházeno v jiném smluvním státě stejně jako s vlastními občany

12. Evropské sociální zákonodárství a základní dokumenty Evropské sociální politiky

mezinárodní smlouvy a další dokumenty na úrovni OSN:

- ❑ Všeobecná deklarace lidských práv (1948)
 - ❑ právo na SZ a na zajištění hospodářských, sociálních a kulturních práv nezbytných pro důstojný a svobodný rozvoj osobnosti,
 - ❑ právo každého na životní úroveň, která by zajistila „zdraví a blahobyt“ osoby a její rodiny, vč. práva na zabezpečení v nezaměstnanosti, nemoci, nezpůsobilosti k práci, ovdovění, stáří nebo v ostatních případech ztráty výdělečných schopností
- ❑ Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech (1966)
 - ❑ právo na SZ, práva žen na ochranu a pomoc v době těhotenství a mateřství, právo jednotlivce na přiměřenou životní úroveň, právo na ochranu zdraví.

12. Evropské sociální zákonodárství a základní dokumenty Evropské sociální politiky

- ❑ Úmluva o odstranění všech forem diskriminace žen (1979)
 - ❑ chrání ženy před diskriminací v oblasti sociální, kulturní, politické (volební právo,)
 - ❑ stanoví povinnost států přijmout veškerá opatření, která zajistí na základě rovnoprávnosti mužů a žen stejná práva na sociální zabezpečení, zejména v případech důchodu, nezaměstnanosti, nemoci, invalidity a stáří a jiné neschopnosti pracovat
 - ❑ zahrnuje rovnoprávný přístup ke zdravotním službám, včetně službám v období těhotenství, šestinedělí a poporodním obdobím, a to bezplatně.
 - ❑ rovnoprávné zajištění práv na rodinné přídavky
- ❑ Úmluva o právech osob se zdravotním postižením (2006)
 - ❑ založena na respektu k lidské důstojnosti, rovnosti příležitostí, rovnosti mužů a žen, plném zapojení osob se zdravotním postižením do společnosti
- ❑ Úmluva o právech dítěte (1989)

12. Evropské sociální zákonodárství a základní dokumenty Evropské sociální politiky

Úmluva MOP

- ❑ Úmluva o minimální normě sociálního zabezpečení (1952)
 - ❑ upravuje minimální SZ jednotlivých sociálních událost – onemocnění, pracovní neschopnost, nezaměstnanost, stanovený důchodový věk, pracovní úraz a nemoc z povolání, zajištění péče o děti, těhotenství, porod a jejich následky, invalidita, ztráta prostředků k živobytí utrpěná následkem úmrtí živitele rodiny
- ❑ Úmluva o invalidních, starobních a pozůstalostních dávkách (1967)
- ❑ Úmluva o zdravotní péči a dávkách v nemoci (1969)

12. Evropské sociální zákonodárství a základní dokumenty Evropské sociální politiky

Mezinárodní smlouvy přijaté v Radě Evropy (Výbor pro SZ)

- ❑ Evropská sociální charta (1961, 1988, 1996)
 - ❑ v původním znění zakotvuje celkem 19 sociálních práv (právo na sociální zabezpečení, na sociální a zdravotní pomoc těm, kteří nemají dostatečné prostředky, právo na využívání služeb sociální péče, právo zdravotně postižených na přípravu k povolání, pracovní rehabilitaci a sociální readaptaci, právo rodiny na sociální, právní a hospodářskou ochranu, právo matek a dětí na odpovídající sociální a hospodářskou ochranu)
 - ❑ dodatek (1988) - + 4 práva (právo starých osob na sociální ochranu)
 - ❑ revidovaná ESCh (1996) – celkem 31 sociálních práv (právo na ochranu proti chudobě a sociálnímu vyloučení, právo na bydlení)
- ❑ Evropský zákoník sociálního zabezpečení
- ❑ Úmluva o lidských právech a biomedicíně

Evropská sociální charta

- mezinárodní smlouva o sociálních a hospodářských právech ratifikovaná členskými státy Rady Evropy,
- spolu s Evropskou úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod je jedním ze dvou základních pilířů smluvního systému ochrany lidských práv v členských zemích Rady Evropy,
- Ustanovení Charty, jež smluvní strany přijaly, představují nezpochybnitelné mezinárodněprávní závazky na ochranu lidských práv,
- přispěla k tvorbě evropských standardů lidských práv v sociální a hospodářské oblasti
- první verze Charty přijata dne 18. října 1961 v Turíně, pro své původní signatáře vstoupila v platnost 26. února 1965
- jménem ČSFR podepsána ve Štrasburku dne 27. května 1992
- pro ČR vstoupila v platnost dne 3. prosince 1999 po vyslovení souhlasu Parlamentu České republiky a uzavření procesu ratifikace.

- část I.: stanoveno 19 zásad, jež smluvní strany uznávají za cíl, o který budou usilovat při realizaci této mezinárodní smlouvy
 - část II.: obsahuje a podrobně definuje jednotlivá sociální a hospodářská práva, jež jsou nastavena tak, že smluvní strany mají povinnost přijmout nejméně pět ze sedmi článků II. části Charty (konkrétně čl. 1, 5, 6, 12, 13, 16, 19), které tvoří její jádro, následně smluvní strany přijímají další ustanovení dle své volby tak, aby jejich počet nebyl nižší než 10 článků nebo 45 číslovaných odstavců
 - část III: udává tyto závazky smluvních stran
 - část IV: specifikován kontrolní mechanismus Charty.
-
- https://www.ochrance.cz/fileadmin/user_upload/ochrana_osob/Umluvy/Evropska_socialni_charta.pdf

- **právo na práci (čl. 1)**
- právo na spravedlivé pracovní podmínky (čl. 2)
- právo na bezpečné a zdravé pracovní podmínky (čl. 3)
- právo na spravedlivou odměnu za práci (čl. 4)
- **právo organizovat se (čl. 5)**
- **právo kolektivně vyjednávat (čl. 6)**
- právo dětí a mladých osob na ochranu (čl. 7)
- právo zaměstnaných žen na ochranu (čl. 8)
- právo na poradenství při volbě povolání (čl. 9)
- právo na přípravu k výkonu povolání (čl. 10)
- právo na ochranu zdraví (čl. 11)
- **právo na sociální zabezpečení (čl. 12)**
- **právo na sociální a lékařskou pomoc (čl. 13)**
- právo využívat služby sociální péče (čl. 14)
- právo tělesně nebo duševně postižených osob na odbornou přípravu k výkonu povolání, rehabilitaci a na profesní a sociální readaptaci (čl. 15)
- **právo rodiny na sociální, právní a hospodářskou ochranu (čl. 16)**
- právo matek a dětí na sociální a hospodářskou ochranu (čl. 17)
- právo na výdělečnou činnost na území jiných smluvních stran (čl. 18)
- **právo migrujících pracovníků a jejich rodin na ochranu a pomoc (čl. 19)**

čl.12 - právo na sociální zabezpečení

S cílem zajistit účinné uplatnění práva na sociální zabezpečení se smluvní strany zavazují:

1. vytvořit nebo udržovat systém sociálního zabezpečení,
2. udržovat systém sociálního zabezpečení na dostatečné úrovni, přinejmenším na úrovni stejné, jaká se vyžaduje pro ratifikaci Úmluvy Mezinárodní organizace práce (č. 102) o minimálních standardech sociálního zabezpečení,
3. usilovat o postupné zvýšení úrovně systému sociálního zabezpečení,
4. učinit uzavřením patřičných dvoustranných a mnohostranných smluv nebo jinými vhodnými prostředky za podmínek stanovených v takových smlouvách opatření k zajištění:
 - a) rovného zacházení s vlastními státními příslušníky a státními příslušníky ostatních smluvních stran, pokud jde o práva sociálního zabezpečení, včetně zachování nároků vyplývajících z právních předpisů sociálního zabezpečení, bez ohledu na pohyb chráněných osob mezi územími smluvních stran,
 - b) uznání, zachování a znovunabytí práv sociálního zabezpečení prostřednictvím sčítání dob pojištění nebo zaměstnání završených podle právních předpisů každé ze smluvních stran.

12. Evropské sociální zákonodárství a základní dokumenty Evropské sociální politiky

Právo EU

- ❑ zaměřuje se především na vytvoření předpokladů pro rovné postavení mužů a žen,
- ❑ na sociálněprávní aspekty volného pohybu osob (pracovníků, osob samostatně výdělečně činných a dalších osob) po EU
- ❑ existují však oblasti, které mají v právu EU svůj obecný základ, ale dosud nejsou podrobněji upraveny a jsou řešeny jsou v rámci prohloubené spolupráce jak členských států EU (prevence sociálního vyloučení, modernizace systémů sociálního zabezpečení)

12. Evropské sociální zákonodárství a základní dokumenty Evropské sociální politiky

- ❑ směrnice = souhrn norem, který je právně závazný pro členské státy, pokud jde o cíle, jichž má být dosaženo, je však ponecháno na rozhodnutí jednotlivých členských států, jaké formy a metody zvolí
 - ❑ na podkladě směrnice jsou členské státy povinny upravit vnitrostátní sociální předpisy, které s ní nejsou v souladu
- ❑ nařízení představuje souhrn právních norem, který je obecně závazný v celém rozsahu
 - ❑ smyslem nařízení v sociální oblasti je odstranit překážky volného pohybu, zejména zajistit stejná práva a stejné povinnosti v sociálním zabezpečení pro občany jiných členských států, jako mají příslušníci takového státu
- ❑ rozhodnutí je závazným pramenem práva v celém rozsahu
- ❑ stanoviska = nezávazným právním aktem

13. Modernizace sociálních systémů

Společná strategie modernizace sociální ochrany
(A Concerted Strategy for Modernising Social Protection)

- ❑ zajistit, aby se vyplatilo pracovat a poskytovat zaručený příjem
- ❑ zajistit zaručené důchody a udržitelné důchodové systémy
- ❑ podporovat sociální integraci
- ❑ zajistit vysokou kvalitu a udržitelnost dlouhodobé sociálně zdravotní péče